

PENSIONS

MYNDIGHETEN

Det svenska premiepensionssystemet – erfarenheter från ett fonderat pensionssystem

Sara Bergström, Pensionsmyndigheten
Seminarium på Fafo, Oslo, 2010-01-29

Agenda

1. Kort bakgrund till det svenska pensionssystemet & premiepensionssystemet
2. Mål för premiepensionssystemet
3. Hur har det gått för pensionsspararna?
4. Vad kan och vet spararna och hur agerar de?
5. Framväxt av förvaltnings- och rådgivartjänster
6. Kommande förändringar i premiepensionssystemet

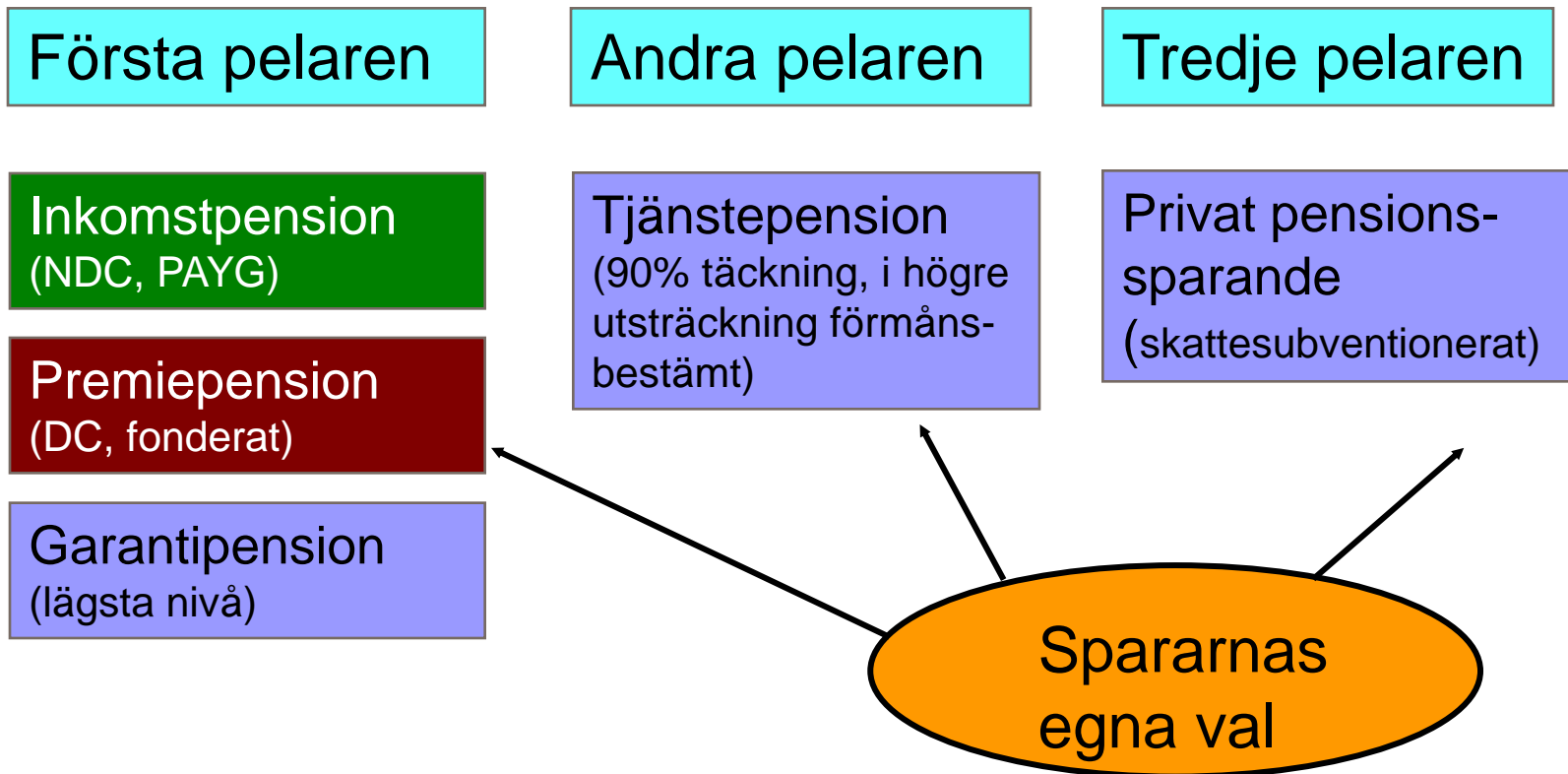
1. Kort bakgrund till det svenska pensionssystemet och premiepensionssystemet

Skäl för ett nytt pensionssystem (1998/99)

- Demografi
 - En åldrande befolkning
 - Allt senare inträde i arbetslivet
 - Tidigare pensionsålder
- Ekonomi
 - Tydlig koppling med den ekonomiska tillväxten
- Aktuariellt
 - Rättvisa inom och mellan generationer

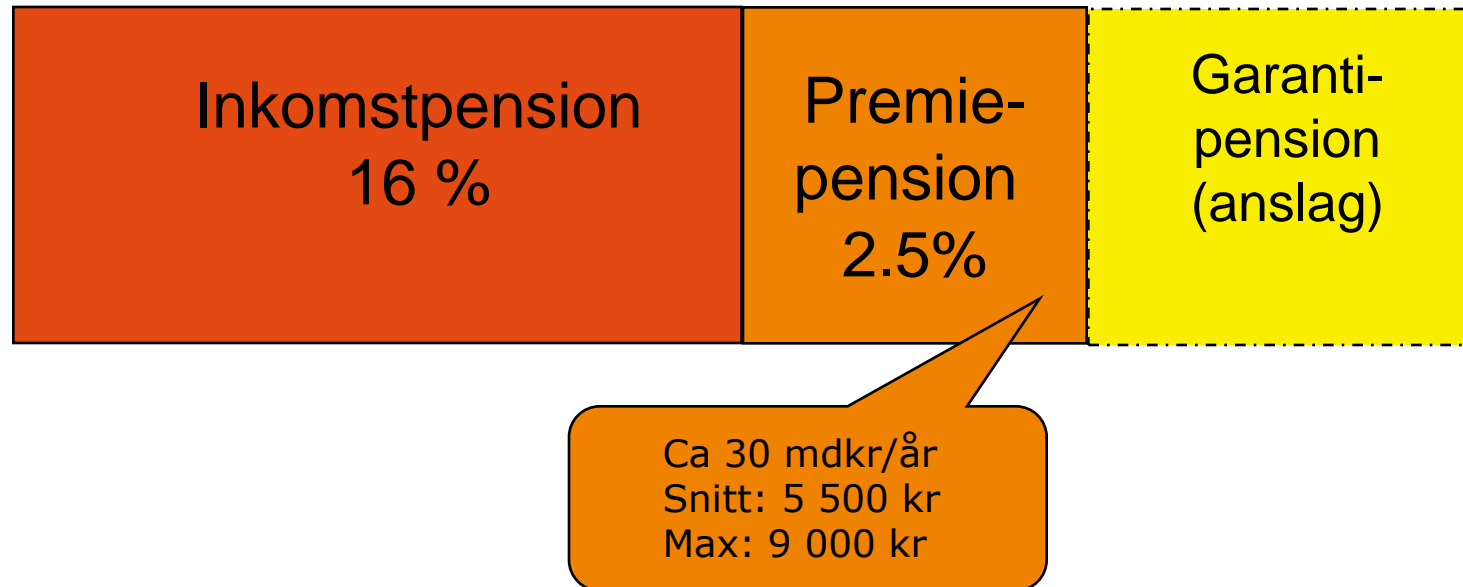

Det svenska pensionssystemet

Avgifter i det allmänna pensionssystemet

Avgifter: 18,5 % av pensionsunderlaget (pensionsgrundande inkomst och pensionsgrundade belopp)

Premiepensionssystemet

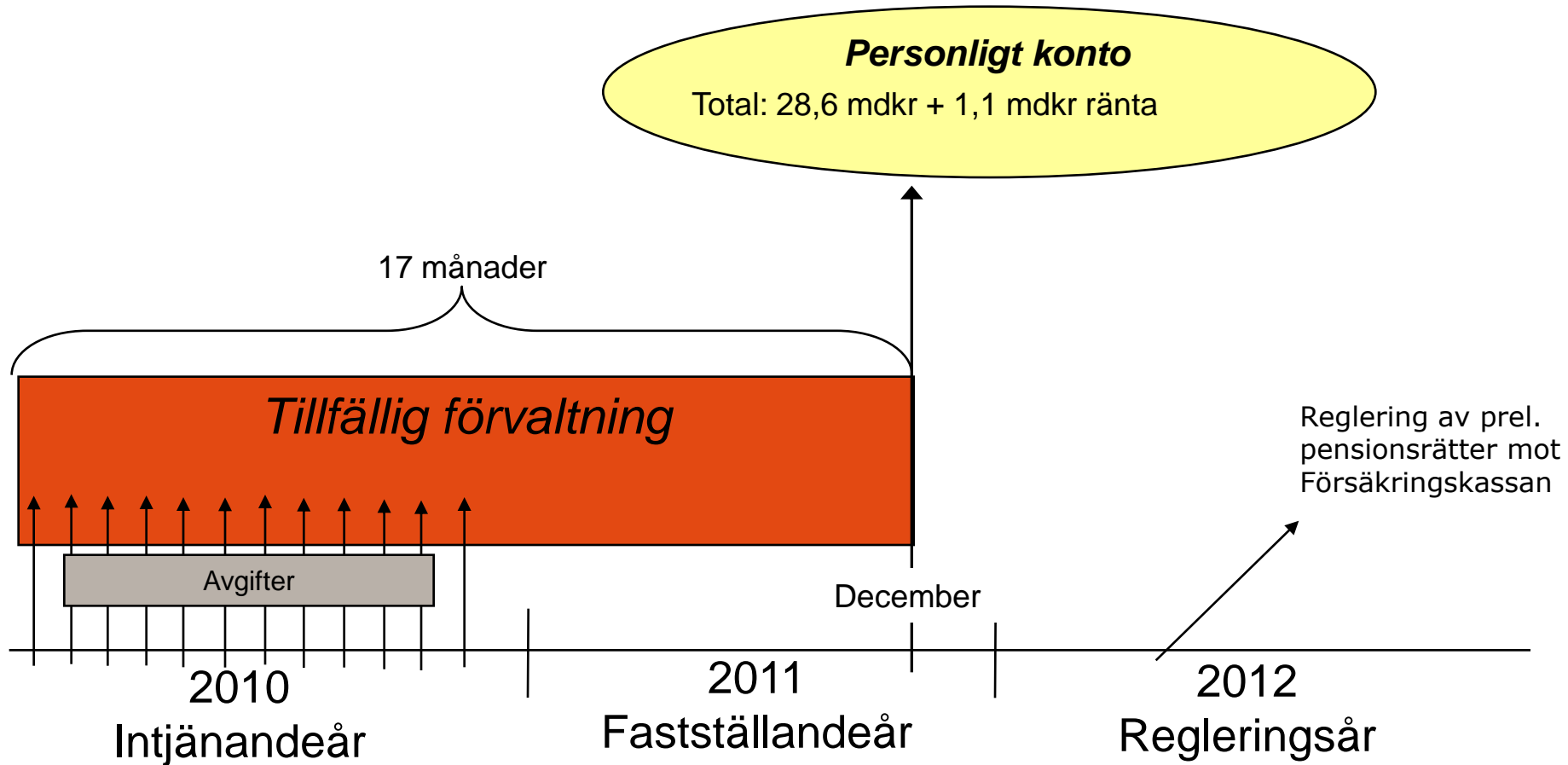
- Pensionsmyndigheten (tidigare PPM) ansvarar för administrationen för premiepensionen
 - Fondförsäkring (5,3 miljoner pensionssparare)
 - Fondförsäkring (0,5 miljoner pensionärer)
 - Traditionell försäkring (70 000 pensionärer)
- Start år 2000
- Pensionsmyndigheten är en myndighet som rapporterar till socialdepartementet + viss del till finansdepartementet

Berörda parter

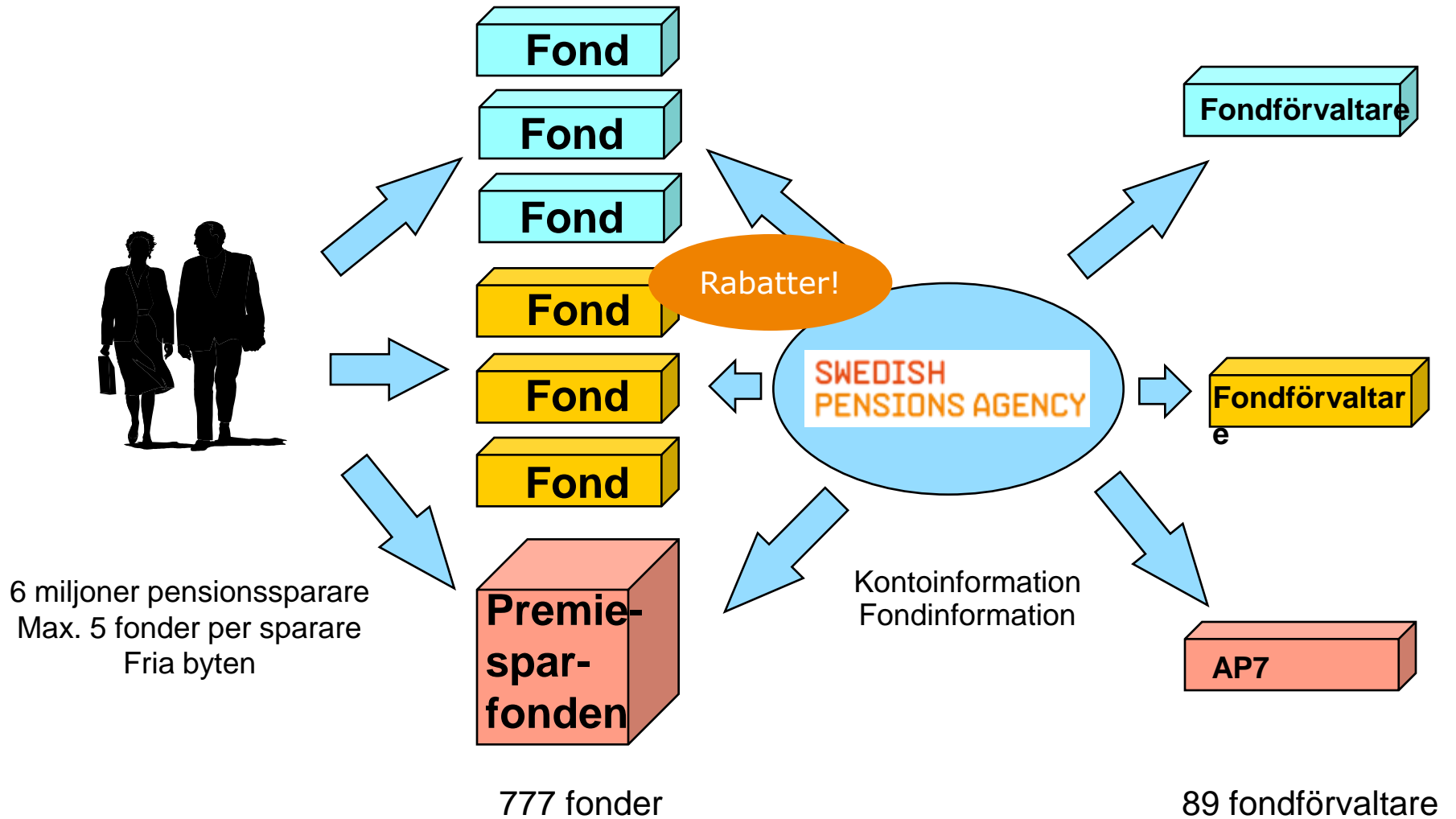

- *Arbetsgivaren betalar arbetsgivaravgifter till Skatteverket (t.ex. i jan 2011)*
- *Pensionsmyndigheten investerar premiepensionsavgiften (2,5%) i räntebärande tillgångar till dess att taxeringen är fastställd*
- *Skatteverket fastställer pensionsgrundande inkomster (nov/dec 2011)*
- *Pensionsmyndigheten fastställer pensionsrätter för inkomståret (nov/dec 2011)*
- *Pensionsmyndigheten placerar pengarna i de fonder som pensionsspararna har valt (dec 2011)*

Pensionsrätternas flöde

Fondtorget

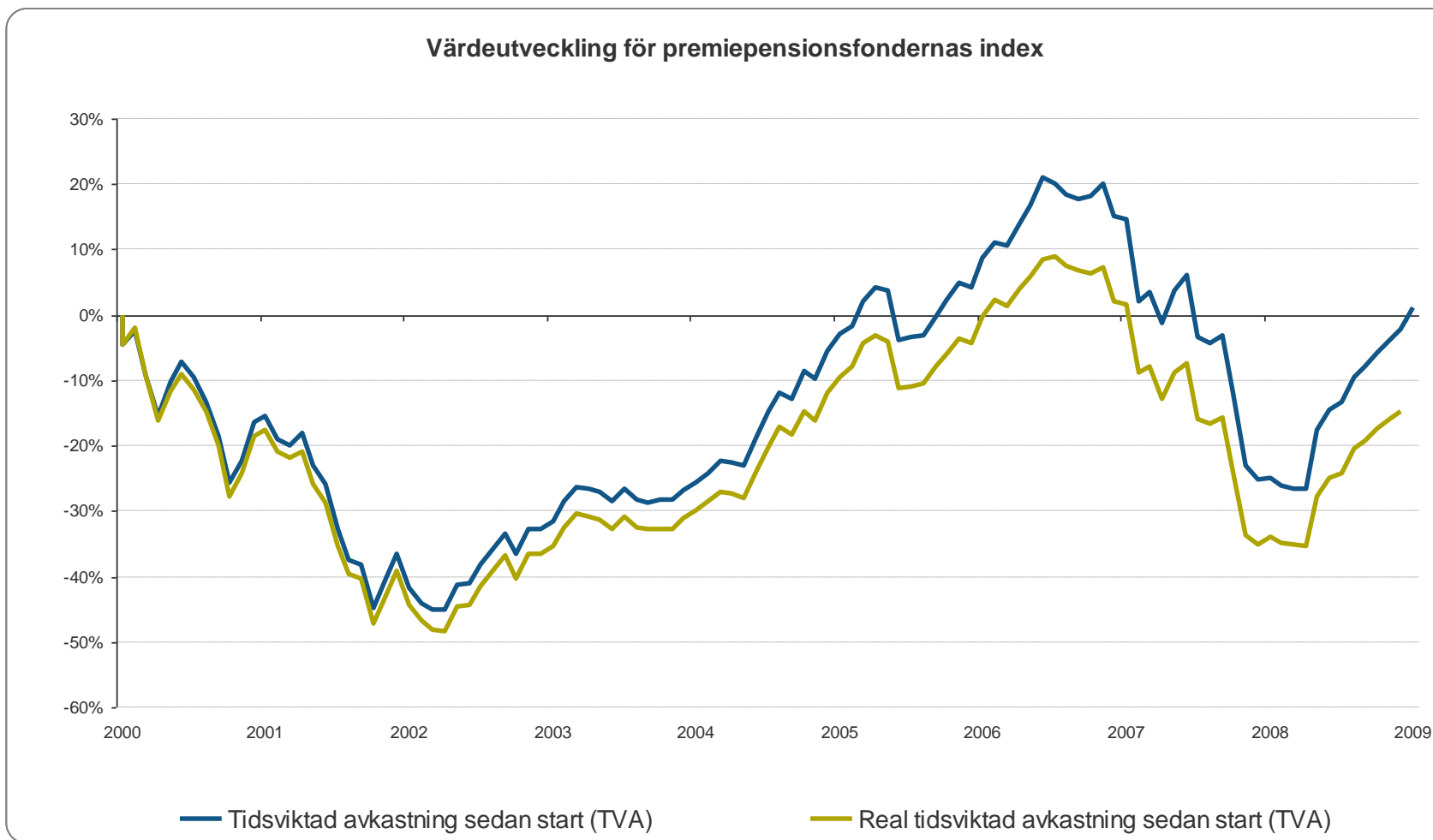
2. Mål för premiepensionssystemet

Mål för premiepensionssystemet

- Möjlighet till högre förväntad avkastning
- Möjlighet till riskutjämning
- Pensionsspararna får själva fatta investeringsbesluten

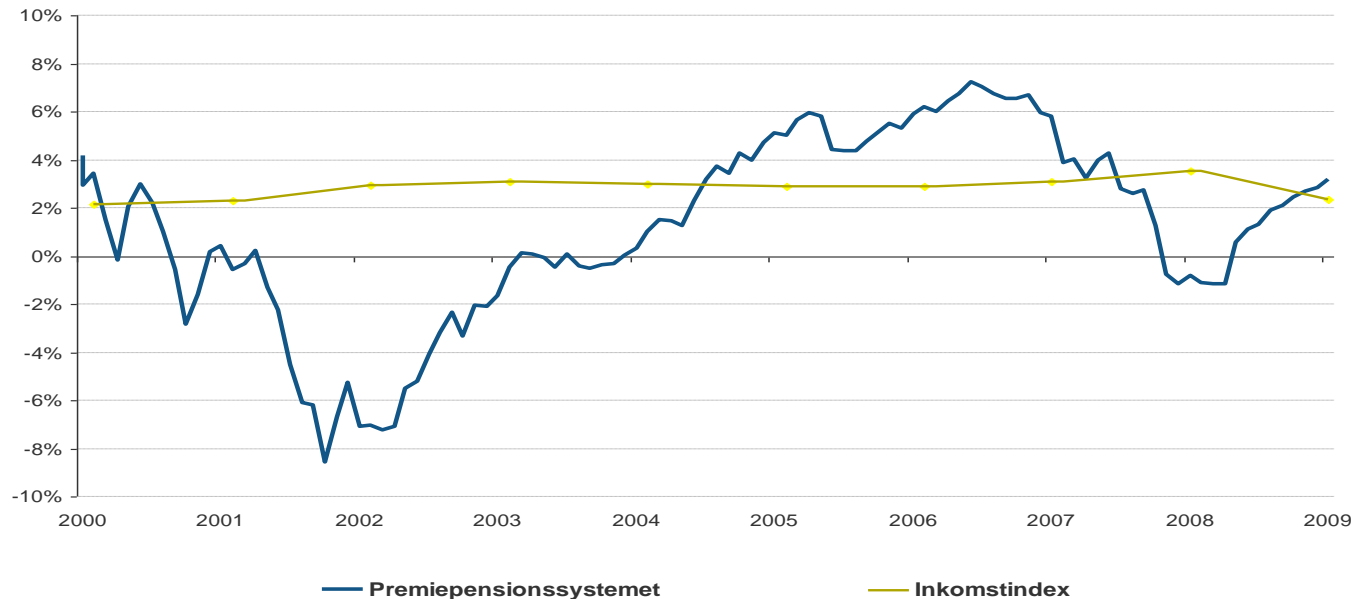
3. Hur har det gått för pensionsspararna?

Utveckling PPM-index

Internränta, 1995-2009

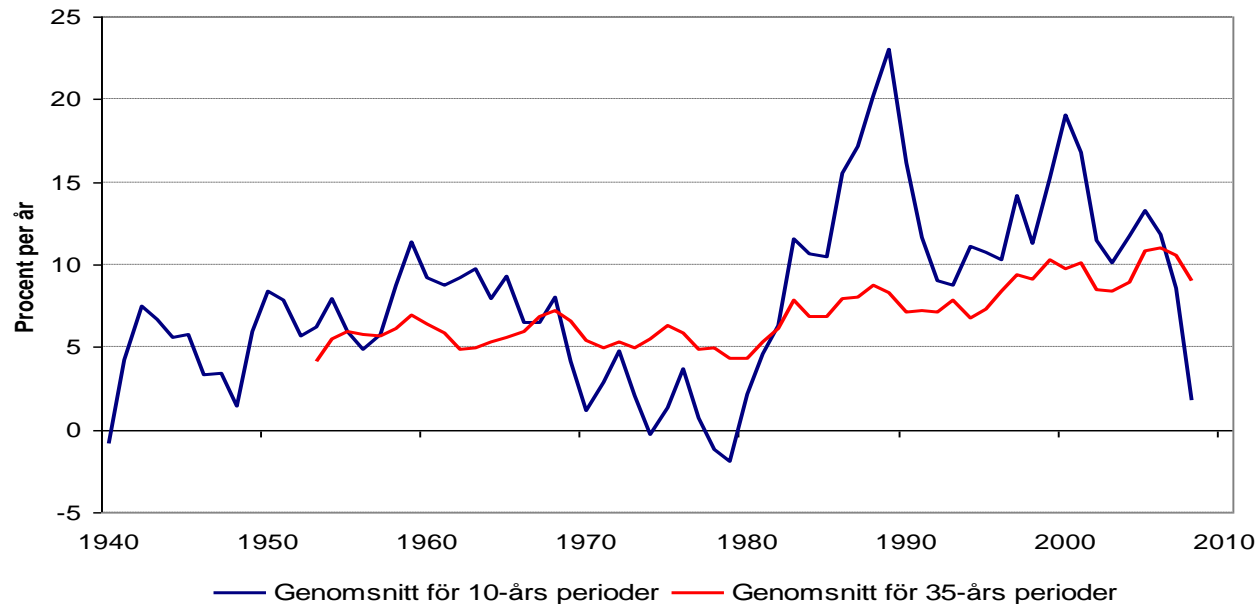
Internränta (IRR)

- 3,2 % i värdeutveckling
- Svag utveckling i förhållande till förväntan (5-10%)
- Bättre utveckling jfr med investering i inkomstindex (2,4%)

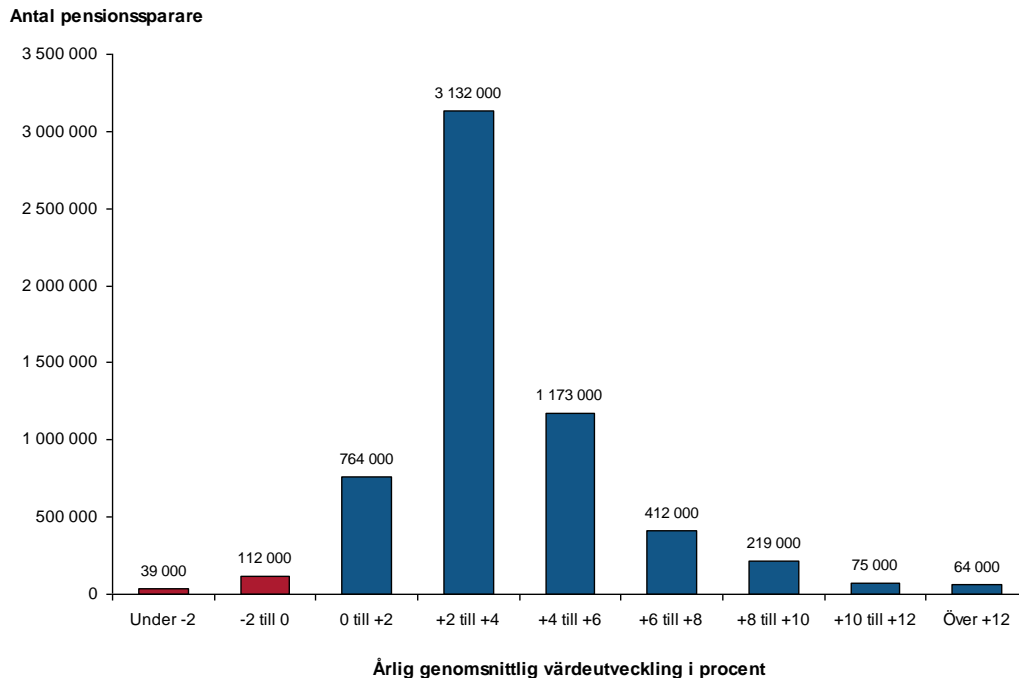
Betydelsen av långsiktighet

Real avkastning på Stockholmsbörsen, 10- och 35-årsgenomsnitt

- Stor variation i avkastning även med 10-årsgenomsnitt
- Placeringshorisont 40-50 år...
- ... borde ha samma utvärderingshorisont

Stor spridning mellan pensionsspararna

- 97% av pensions-spararna har haft positiv värdeutveckling
- 0,7% har minus 2% eller lägre
- 1,1% har 12% eller högre

Premiepensionsutbetalningarna – små belopp men stor spridning

- 115 – 355 kronor/mån i pensionsutbetalningar 2010 (65-åringar; 10:e & 90:e percentilen)
- Skillnad på 240 kronor (210 procent)
- Skillnaderna i kronor kommer att öka

Premiepensionen i framtiden

- 240 kr/mån i snitt i premiepension 2010 (65-åringar) – ca 1% av total allmän pension
- 3 500 kr/mån i snitt i premiepension i framtiden (medelriskportfölj) – ca 20% av total allmän pension

En fråga för framtiden

- I takt med att premiepensionssystemet fasas in kommer skillnaderna i kronor att öka
- Kan dessa skillnader leda till att premiepensionssystemet ifrågasätts?

Hur påverkas premiepensionen av en börskrasch?

Effekter av 2008 års börskrasch

- Under 2008 minskade värdet på fonderna i premiepensionssystemet med 34,5% (exkl. nya p-rätter) eller ca 100 miljarder kronor
- För den genomsnittliga pensionsspararen minskade behållningen på kontot med 37,2% (exkl. nya p-rätter) eller ca 16 500 kronor
- Pensionsutbetalningarna minskade med i snitt 30% eller 44 kronor

Så skulle effekten bli 2025

- Fondförmögenheten beräknas uppgå till 1 500 miljarder kronor. En börskrasch a la 2008 skulle minska värdet med 500 miljarder kronor.
- Genomsnittlig kontobehållning = ca 200 000 kronor. Börskraschen skulle minska värdet med 74 000 kronor.
- Vid en premiepension om 4 000 kronor skulle pensionen minska med 1 200 kronor.
- För de 5 procent värst drabbade skulle minskningen kunna uppgå till 1 800 kronor

En fråga för framtiden

- Kan stora börsfall leda till kompensationskrav?
- Inkomstpensionen påverkas via AP-fonderna
- Även tjänstepensionen påverkas

4. Vad kan och vet spararna och hur agerar de?

Bristande kunskap

Allmän pension (årliga undersökningar sedan 1998)

- Endast ca 40 procent av löntagarna tycker att de känner till vad den allmänna pensionen innebär

Premiepension (årliga undersökningar sedan 2005)

- Endast ca 20 procent av premiepensionsspararna tycker att de har tillräcklig kunskap för att ta hand om sitt premiepensionssparande
- Ytterligare 20 procent tycker till *viss del* att de har tillräcklig kunskap

Bristande engagemang

Engagemanget till pension i olika livstadier:

- 18–30 år: Det är för tidigt!
- 31-49 år: Hinner inte!
- 50-64 år: För sent!
- 65-75 år: Uppmuntra de yngre!

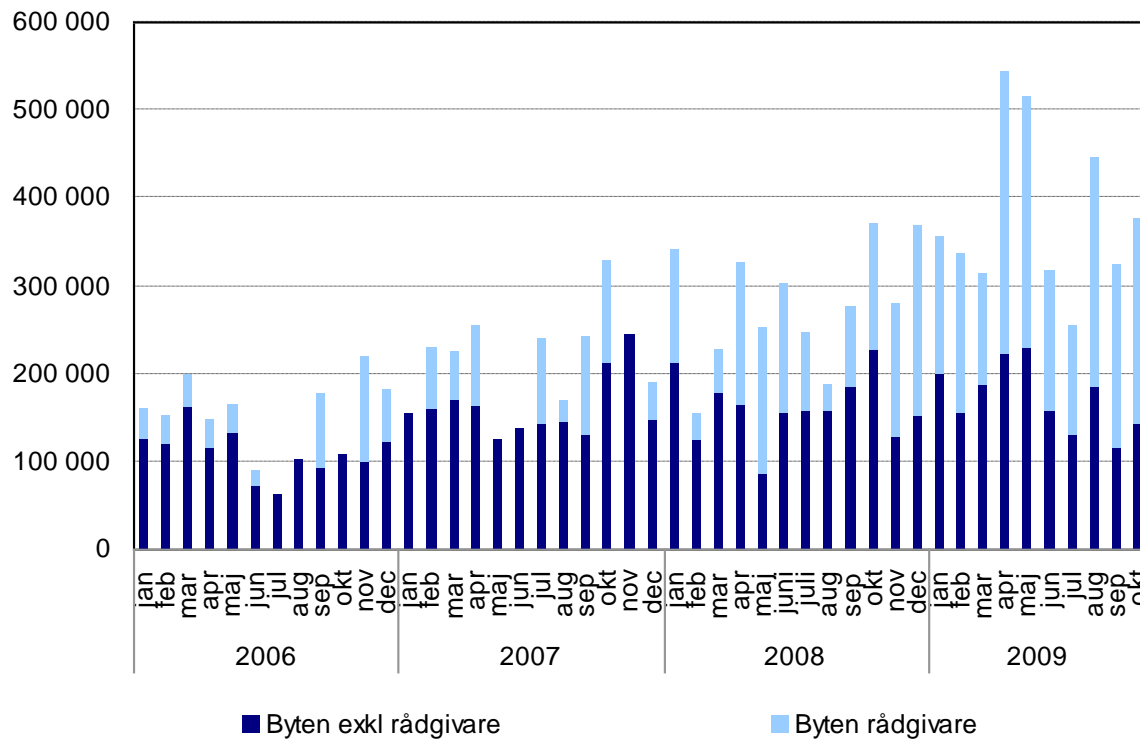
Pensionsspararnas aktivitet

- I december 2008 var
 - 42% av spararna placerade i Premiesparfonden
 - 46% hade valt en egen portfölj, men var ej aktiva
 - 12% har en egen vald portfölj och är aktiva (utfört 2-50 fondbyten sedan inträdet)
- Endast 1,6 % av nytilkomna sparare 2009 valde egen portfölj
- Under 2009 utfördes ca 4,5 (3,2) miljoner fondbyten
- Ca 50% av dessa fondbyten uppskattas ha utförts av rådgivningsföretag

5. Förvaltar- och rådgivningstjänster

Förvaltar- och rådgivningsbolagen

Antal fondbyten pensions sparare och rådgivningsföretag

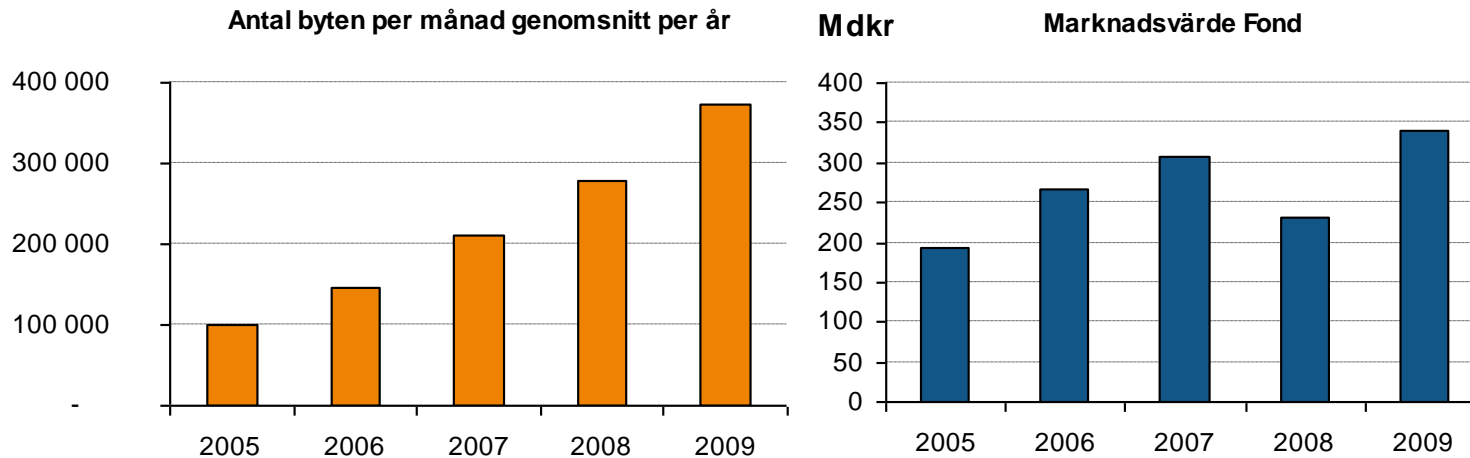

- 20-30 bolag
- Ca 600 000 kunder
- AUM ca 30 mdkr
- Snittavgift 600 kr/år

Rådgivningsbolagen (forts.)

- Effektivare portföljval?
- Höga kostnader!
 - Höga kostnader i fh genomsnittligt kapital 1.3% (600/45 000)
- Massbyten
- Sammanblandning med PPM
- Utredning av PPM:s lösning (2K) pågår

Premiepensionssystemet växer – stora kapitalflöden

- Kapitalet och antalet byten ökar
⇒ storleken på kapitalflödena in och ut ur fonderna ökar
- Kan skapa problem för fonderna
 - Transaktionskostnader, prispåverkan, problem att utföra handel
- Pensionsmyndigheten har påbörjat ett strategiarbete

6. Kommande förändringar i premiepensionssystemet

6. Förändringar i premiepensionssystemet

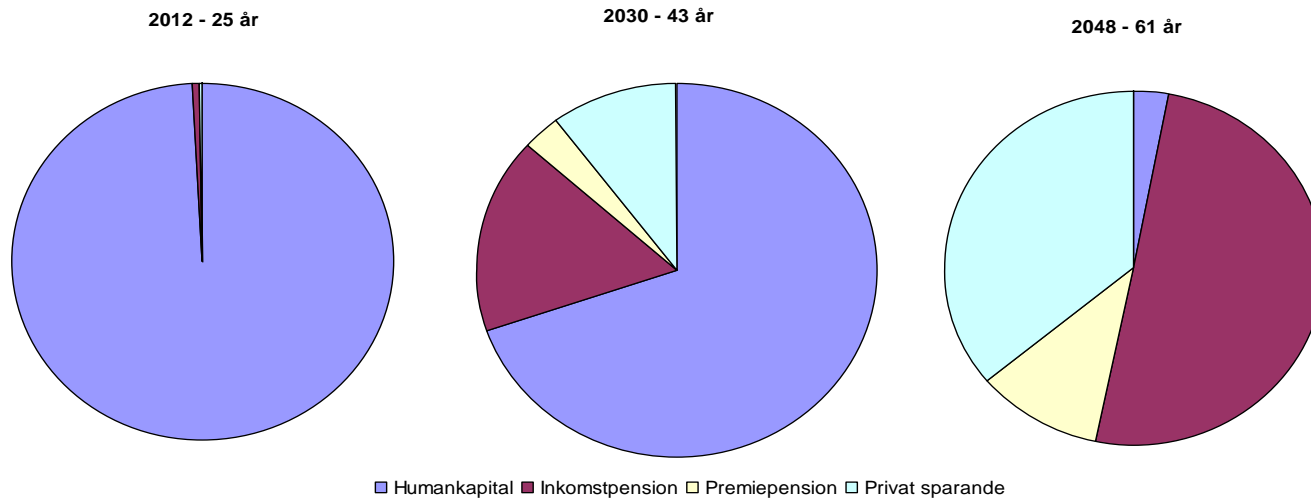
- I. Icke-väljarfonden görs om till en generationsfond
- II. Förenklad valsituation genom 3 fonder med olika riskprofil
- III. Möjlighet att ta ut avgift vid byten

I. Icke-väljarfonden görs om till en generationsfond

- Ny och förbättrad icke-väljarfond ⇒ generationsfond
 - Risknivå med beaktande av ålderspensionen, humankapital och placeringshorisont
 - Begränsning avseende risk borttagen
 - Hänsyn ska inte tas till andra besparingar

⇒ **De flesta pensionssparare riskerar att få en lägre pension om de väljer att själva ta hand om sitt premiepensionssparande!**

Individens totala förmögenhet

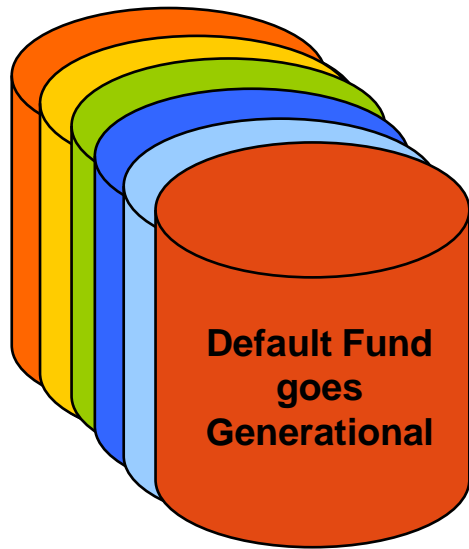
- Stort humankapital möjliggör hög risk i de finansiella placeringarna (humankapital & inkomstpension jämförbara med en realränteobligation)
 - Stor andel aktiefonder i början av livsrytmen
 - Gradvis avtrappning när man närmar sig pensionsåldern
- Attityd till risk
- Placeringshorisont kontra pensionsinkomst

II. Förenklad valsituation genom 3 fonder med generationsprofil

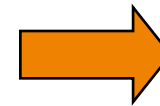
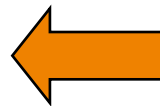
- Pensionsspararen behöver bara bestämma vilken risknivå hon/han vill ha, behöver inte fonder själv
 - Konservativ
 - Balanserad
 - Offensiv
- Risknivån påverkas mest av fördelningen mellan aktie- och räntefonder

May 2010

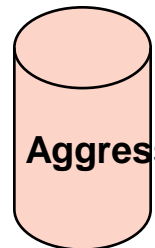
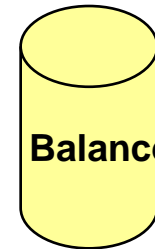
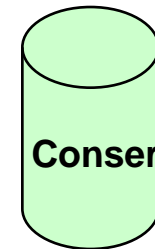
Default fund with a
generational profile

SWEDISH
PENSIONS AGENCY

3 funds with different
risk profiles

SWEDISH
PENSIONS AGENCY

III. Möjlighet att ta ut avgift vid byten

- Möjligt för Pensionsmyndigheten att ta ut avgift vid byten
- Frågan ska utredas